

Om
Salt-Gruberne i Siebenbürgen,

ved

Morten Ehrane Brünnich.

Fyrstendømmet Siebenbürgen forsyner sig selv, Ungern og Temesvarer Banat med det nødvendige Salt; den haarlige Sum anføres for 1060000. Centner (a), og endnu var nok for flere Lande, dersom ikke Omkostningerne steg høiere end Saltets almindelige Priser. Naturen har fra utænelige Tider beredet det saaledes som det leveres; thi det udgjør hele Lager og Stokke i Jorden, som paa sine Steder ere af ubekjendt Strekning og Dybde. Det almindeligste og saaledes som det i Mængde forekommer er noget urent; det er blandet med fremmede Jordarter, som man af dets Opløsning lettelig erfarer. Dets Aarsag bliver det i Brudet gnistrende og ujevnt, bestaaende af lutter smaa flade uordentlige Figurer: Farven falder

(a) Denne Sum anfører Hr. Fridvaldszky i hans Mineralogia Transylv. p. 169.

Ihr. Selsk. Skr. 5. D. M

der fra hoid til det graaagtige, og Siennem-
 sigtigheden er ikkun af en maadelig Grad.
 Til Huusbrug stødes det fint og da faaer en
 hvidere og renere Farve. Det derimod som
 for sin overmaade Reenhed kaldes Sal gemmæ,
 lader sig kløve og slaae i saadanne Stykker,
 som altid vise speilglatte Sider; endog de
 temmelig tykke heraf ere saa klare, at andre
 Legemer derigiennem tydelig kan kiendes.
 Af dette, som kun sielden og i maadelige
 Stykker forekommer, udfiere de ved Salt-
 gruberne adskillige Ting, saasom Saltkar,
 Daaser, Billeder, ja brugbare Brænd-Glas
 og mere, hvormed de fornøie Fremmede.
 Dette Salt har og undertiden ledige Abnins-
 ger, hvorudi er indsluttet Vand, som man
 af de frem og tilbage sig bevægende Luft-Rum
 tydelig kan distinguerer: Saadanne Abnins-
 ger ere enten fuldkommen kubiske eller nær-
 me sig dertil, undertiden indeholde de frem-
 mede Jordarter; aldrig haver jeg fundet an-
 det, endskjønt man beretter om et Stykke,
 hvori skal være indsluttet Dele af en Tid-
 sel (b). Dette Salt kan i Henseende til Bru-
 gen

(b) See forbemelte Mineralog. p. 170. Man be-
 rettede mig i Visakna, at Træ skal være fun-
 den i en af Deesakna Gruber 60. Favne Dyb,
 hvormed stemmer overeens det hos Fridvaldszky
 anførte Sted af Vernheius hos Schwandtner
 Tom. 1. p. 856. I Pohlen forekommer det
 ogsaa; See derom Hamburg. Magazins 4.
 Th. pag. 296.

Brugen ikke komme i nogen Betragtning, da deraf gives saa lidt, at neppe Veienterne selv kan have det nødvendige til deres Bord. Det er altsaa det forhen ommelte almindeligste Salt, hvorudi Gruberne ere nedbyggede, og Salthandelen bestaaer. Dette føres ud i store firekantede Stykker, som veie omtrent et Centner og saavel af Haardheden som Anseendet kaldes Steen-Salt. Hr. Fridvaldszky, en lærd Geistlig, er den første, som har givet os Mineralogiam Transylvaniae trykt i Clausenborg 1767. Denne indeholder historiske, topographiske og mineralogiske Efterretninger om alle Gruber i dette Fyrstendom; og da den er den første og eneste vi have, fortjener Bogen saa meget billigere Omdømme, og Forfatterens Ild desto mere at roses. Her have vi os forhen leveret nogen Kundskab om alle Salt-Gruber i Siebenbürgen, nemlig de om Torda, Vizakna, Kolos, Szek, Deesakna og Parait. Forfatteren har ogsaa givet os en Rids paa en af dem, som i de Tordaiske Egne ere i Anseelse.

Paa mine Reiser i Siebenbürgen tillod Omstændighederne mig ikke at see andre Salt-Gruber end de om Vizakna, og ved dem havde jeg kun een Dag at opofre. Hvad jeg i faae Timer der kunde besee og optegne, samt den Rids Leiligheden tillod mig at ud-

Kaste, saae jeg siden, da Hr. Fridvaldszkys Mineralogie kom mig for Dine, at kunde deels forsøge deels oplyse de af ham givne Efterretninger; men da disse ere de eneste, som saavidt jeg veed, derom ere bekiendtgjorte, saa troer jeg at levere noget Nyt, naar jeg meddeler Beskrivelse og Tegning af den ved mig befarede Salt-Grube den 10. Octobr. i Maaret 1768.

Vizakna, som paa Dansk betyder Vand-Grube, kaldes ellers Salzburg. Forskiellige Aarsager maa nødvendig have givet Stedet forskiellige Navne: Formodentlig af fordeeltagte Salt-Verkers Opkomst haver Navnet Salzburg saavel her som flere Steder sin Oprindelse (c), men Ungerne, som maaskee har fundet nogle af Gruberne i slet Stand og under Vand, kaldte Stedet Vizakna. Byen ligger to Mile Osten for Herzmanstad, og haver i forrige Tider alene været beboet af Reformerte, som endnu der have frie Religions Ovelse. Eggen er ikke biergig skiont fuld af smaa Høie og Dale. Grunden er indtil en ubekendt Dybde vidt og bredt Salt, ikkun med den Forskiel, at det paa nogle Steder har alt for mægtig Dække
over

(c) Saaledes har Bochnia i Pohlen forstum været kaldet Saltberg. See herom Hamburg. Magaz. 4. Th. pag. 291.

over sig, følgerig udfordrer dybe Skakte, som foruden det at de hindre Saltets hastige Besfordring, lide mere ved Frykning end de fortere, og derfor behøve større og oftere Forbedring; Saadanne dybe Skakte medføre som oftest alt for meget sødt Vand i Gruberne, som derved lide meget, da man her sielden kan komme til, af Mangel paa dybere Dale, at astappe det med en Stolle (d). Derimod har man valgt sig saadanne Steder, hvor den faste Saltsteen eller saa kaldede Salt-himmel naaes med Jordboerer, i det høieste paa 10. Favnes Dybde, og saaledes vare Omstændighederne i den saa kaldte store Grube, som jeg her besøer. Den havde tvende Skakte, et til Arbeidernes Op- og Nedfart, det andet til at drive Saltet igiennem. Disse ligge omtrent tre Favne fra hinanden og formedelst Frykningen vare aldeles fortømrede. Fortømringen i Drive-Skakter hviler paa en i Salt-Stenen udsparet Saale eller Grund, Sojok kaldet, hvilken belegges med nedhængende Drekude, som tage til sig det i Skaket sig samlende og derfra nedflydende Vand,

M 3

som

- (d) Af Mangel paa en beqvem Dal hjælper man sig nogle Steder paa en anden Maade: Man affynker et dybere Skakt end Grubens egne Skakte ere, og fra dem leder Vandet med en Stolle til det dybere, hvorfra det siden paa en eller anden Maade udpompes: Dette kalder man Vorfinken. See Fridvaldszky Minera-log. pag. 157.

som siden drypper fra Hudenes nedhængende
 Brædder midt i Gruben i en i Saltet ud-
 hugget Kasse, til hvilken alle Bander samler
 sig og derfra i Sække af Bøffel-Hude til
 Dagen udvindes. Om Skaktet med disse
 Hude ikke var behængt, maatte Banderet søge
 ned paa Siderne i Gruben, og opløse Salter,
 hvorved ville forarsages stor Skade. Fares
 og Drive-Skakterne vare endnu jevnslides
 omtrent en Favn eller noget mere affynkede i
 det faste Salt, men siden var den fælles
 Skillerum-Bæg fra Fare-Skaktet fort skraae
 ned imod Drive-Skaktet, og herfra liden
 hen imod hint saa de tilsidst aabnede sig beg-
 ge i en og samme Grube, dog de paa en
 kort Distance skiltes ad ved den mellemhæn-
 gende Salt-Bæg, som i Gruben kaldes
 Kampf. Denne er at ansee som det man i
 Grube-Bygningen kalder Bergfæstning,
 hvilken tiener som Støtte for endet af Bier-
 get eller Gangen, der ellers ikke kunde bære
 sig selv. Fra alle de øvrige Sider af begge
 Skakter havde man udvidet sig i Saltet og
 det saaledes at Huulheden forestiller en Kegel,
 hvis Høide foruden Skaktet her blev angivet
 for omtrent 60. Favne og Grubens Lverlinie
 til 56. Favne (e). Maaden at udvide og
 til

(e) Hr. Fridvaldszky angiver Grubens Høide for
 66. Favne og dens dybeste Lverlinie for 35.
 Favne,

tillige afdybe Gruben paa, at den faaer sin behørigue Bue, skeer efter Dieshnet, og det saaledes: Man stiller sig med Ansigtet tæt op til Salt-Bæggen, og giver Agt om man kan see den Vinkel, som Bæggen og Grunden, hvorpaa man staaer, gjøre med hinanden, saa længe den er at see hugger man bort fra Salt-Bæggen det udstaaende, indtil denne Punkt viger saa meget ind ad, at den ikke kan sees mere af en som staaer i forberemte Stilling: dette er Reglen efter hvilken man fikker gaaer frem at danne Buen, som Gevæltten kan taale; og dette skeer ligesom man avancerer dybere ned; thi Saltet hugges altsammen paa Grundsaalen selv, saa at her gives ingen som arbejder over sig: Man seer og intet uden Saltbænke allerede afslaaede eller endnu jevnslides ved hinanden faststaaende, men adskilte ved brede og dybe Furer, hvilke nedhugges med en meget spids stad Jernkile af Skabning, som en hos os brugelig Stryge-Jernbolt, igiennem hvilken sidder paa den tyndeste Ende et temmelig svagt og langt Trækstift, omvunden yderst med Seglgarn

M 4

for

Favne, men da jeg har anført mit efter Ober-einnehmerens egen Beretning kan Feilen ikke rimelig være hos mig. Han anfører og pag. 158. at Grubernes Omkreds er mere elliptisk end cirkelrund, hvilket jeg maa tilstaae at jeg ikke har erkundiget mig om: Er det saa, da er deres Diameter forskiellig.

for at blive tykkere og mere haandfast. Jernet veier omtrent fire Pund, og kaldes af Arbeiderne Schachan (f): dette veed de at føre med en besynderlig Færdighed og Styrke, som gives det formedelt det lange og smækre Skæft, indtil de ved Furer af næsten to Fods Dybde have affkaaren en saadan Bænk eller Saltst. en 5. til 6. Fod i Længden og omtrent to Fod i Bredden. Men endnu sidder dette Stykke fast til Grunden og skal saaledes løsnes derfra, at det deels ikke gaaer i flere Stykker, deels ikke affspringer ujevnt, hvorved det lader Stykker efter sig siddende, og bliver des Aarsag selv uformelig. For dette at iwerksette, begive sig tre a fire Arbeidere hen paa den ved Furer affkaarne Bænk, og stiller sig jevn- sides med store Jernkiter, af Skabning som en Schachan, men omtrent ti Punds Vægt, paa deres Ballakfiske Sprog, Battator kaldne. Disse høve de alle som een Mand, og med et Slag, bukkende sig paa engang, drive dens Spids mod Siden af Bænken ved Grunden, hvor den skal afløses. Det forstaaer sig selv at her menes den Side hvor andre Bænke forhen ere afløsnede; thi ellers kunde de ikke komme til at anbringe deres Battator (g).

Bænk

- (f) Et saadant Instrument vises paa den højsøiede Kobberplade.
- (g) Jeg har paa Kobber-Tavlen aftegnet saadan en Saltbank med Koltene der oven paa i sær med at løsne den fra Grunden.

Banken brækker ikke af ved første Slag, undertiden udfordres ti a tolv saadanne, undertiden kan det og vel vare en fierdendeel Time og længere. Med disse Slag avancere de alt ikkun paa den ene Side, og imellem hver tre a fire Slag flytte Fodderne saa jevnt for at anbringe Slagene paa friske Steder, dog i samme Linie. Det sidste Slag er giort, naar Stenen, som de staae paa, revner fra Grunden, og dette kiendes lettelig paa Lyden; foruden det at Karlene selv, som staae paa Stenen, føle det, uagtet den formedelst sin Vægt ikke flytter sig af Stedet. Derpaa faste de imellem Furen af den løsnede og den endnu ved Siden staaende faste Steen en Træ-Rulle, som imedens de med Høve-Stænger fra samme Side løfte den løsnede Steen, ruller ind under samme, og hjælper til at velte den af sin Grund. En saadan Steen af fem til sex Fods Længde, to Fod bred og en og en halv Fod høi, staaes med Schachaner i ni Stykker, hvoraf ethver skal omtrent holde et Centners Vægt. Er Saltet reent og frie for lerede Klyster, er det let at bringe i ordentlige Stykker; har det derimod saadanne hos sig, springer det i mindre eller større og flieve Stykker, som vi vil strax faae at høre blive Arbejderne til Skade. Brækker Banken af ovenmelte Aarsag eller ved Uforsigtighed i Slagene ikke lige af, da

maa Arbejderne omsonst jevne den og afhugge de Stykker, som bleve siddende uden at faae noget derfor, foruden det at de og taber paa en anden Maade, om Ujevnheden er alt for stor; thi da kan de ikke faae den afsløsnede Bænk i ordentlige lige store Stykker af Centners Bægt: disse kaldes egentlig Stene og betales med en og en halv Kreuzzer (h) Keiserlig Myndt Arbejdsloon. Stykker kaldes derimod de, som brække uordentlig, og derfor have mindre Bægt og betales Arbejderne lidet eller intet for. Arbejdet kan ikke foretages hvor enhver lyst, men nogle tilsammen faae deres anviste Steder, og paa den Maade ere de overalt fordeelte. Grubens Omkreds selv er inddeelt i fire lige Dele. Punkten fra hvilken de altid begynde at optage et nyt Lag af Bænke kaldes Njito eller Aabningen; her hugges et Hul af et par Fod eller mere i Længden, og imod to Fod i Bredden, men Dybden maa være lidet mere end Bænkens Høide siden skal blive. En saadan Begyndelse nemlig Hullet selv, kaldes Truget: naar man først har dette da avancerer man frem til begge Sider i Gruben med Furer at hugge, og Bænke at afdele. Den ene Side, man først holder sig til, kaldes das weise Grasz, eller die weise Wand,
den

(h) En Kreuzger svarer omtrent til en Dansk Skilling eller en halv Styver.

den anden Side i Gruben, som man efter haanden tager med, kaldes die swartze Wand, og den lige over for Njito værende Punkt, hvorhen til man immer gaaer frem kaldes Farrago eller Enden (i). Inder man kommer saavidt, har man allerede begyndt igien ved Njito at hugge et Hul, som forhen er meldt, og saaledes gaaer Arbeidet bestandig for sig. Til Saltets Befordring ud af Gruben har man enten de saa kaldede gestrickte Tassen eller sammensyede Bøffelshude. Det smaa Salt, som ved Arbeidet gaaer i Støv og Grus, drives i Bøffelshudene ud til Dagen og siden med en Hiulbor styrtes paa Hallen, hvor det ved Tidens Længde opløses og igien binder sig tilfammen dog aldrig saaledes at det nogen Tid bliver een Massa. Formedelsk Banskkelighed af Transport laae det her udstyrtet til ingen Nytte, og endda tillades de omkring boende ikke at bruge deraf uden hvad de betale.

Det øvrige Salt, som udgjør enten ganske Steen, det er af Centners Bægt, eller Stykkerne, som ere mindre, vindes ud i de ommelte sammenstrikkede Tasser, som bestaae af

(i) Hvor Saltets Lager have et vis Fald, maa Nabningen skee hvor de i Gruben begynde at falde, og Enden maa være der, hvor de slippe. Mineral. Transylv. pag. 156.

af mange og tykke i et firekantet Stykke til-
 sammenflattede Reeb; i en saadan Tasse ud-
 drives ti Steen af gangen, og i tolv Timer
 kan opvindes 40. Taster. Over Dagen er
 her til en almindelig Heste-Boppel, som drives
 med fire Heste. Salt-Stykkerne forbruger
 Siebenbürgen selv, men Stenene føres ud
 og fornemmelig til Banat, som tager aarlig
 herfra 130000. Steen, og betaler for hver
 ti og en halv Kreuzer. Luften i Gruben er
 aldeles opfyldt med Saltdele, som sette sig,
 som et fint Pulver øverst i Bevelstet i saadan
 Mængde, at det engang om Aaret eller oftere
 maa nedtages, at det af sig selv ikke skal løs-
 nes og falde ned; thi Klumperne ere under-
 tiden saa store og saa fast tilfammenvorne, at
 de endog kunde slaae den til Skamme om ikke
 til Døde, som de fulde paa. Fremmede Jord-
 arter findes lidet af i Saltet, nu og da seer
 man smaae Klyster med en graaagtig Jord
 opfyldte, men da disse ikke ere af Bestandig-
 hed og meget smaa, komme de ikke i nogen
 Betragtning. Her og der i Saltet skiule sig
 smaae og store Myrer af en haard Gipsart,
 som undertiden med en spatartig Selenit ere
 omgivne. Disse, som imod Saltet ere meget
 haarde, afbrække ofte for Arbejderne Spid-
 serne paa deres Schachaner, og man seer dem
 over Dagen i hobetal at ligge af Gruben ud-
 førte: de ere af en knyt Næves Størrelse og
 mindre.

mindre. Band som Klyfterne i Saltet undertiden vil føre med sig, har man her hidindtil ikke havt at befrygte sig for (k). Det sidet, som i Gruben forekommer, samler sig under Skaktet, og opføres som forhen er meldet. Saaledes som vi foer ned i Gruben, kom vi igien tilbage, nemlig vi satte os fire Personer paa den saa kaldte strikkede Tasse, og havde enhver af os Benene uden for omkring et Tov, hvorved Tassen hængte i alle fire Hjørner, disse fire Tov vare igien fastgjorte om en tyk Træ Stok, som til det store Grube-Tov var anbunden; paa denne Træ Stok steg Grubens Richter op, for i Ned- og Op-Farten at kunde styre af saavel mod det andet Tov som imod Siderne af Skaktet. Saaledes at fare er ingen tilladt uden Berienterne og hvem de vil tillade det af de ældgamle Arbeidere: ellers maa alt Folket som udgjør 60. til 70. Personer fare paa Farter eller Stiger af Træ, som fra Skaktet til det dybeste henge med Reeb tilfammenbunden i en lige Linie, uden at den nederste rører Grunden; thi formedelst den store høide vilde de brække om de vare med Enden fastgjorte. Mange Arbeidere tillige fare efter hin

(k) Her tales kun om den store Grube; thi de andre kan ikke rose sig deraf. Man berettede mig her at der i Deesakna er fundet en Bandede over 70. Favne dyb i Saltet.

hinanden paa disse frem og tilbage slyngende Farter, som de fra Barns Been op vannes til. Richtereren som her var en gammel Ralslach; thi med denne Nation er Gruberne besat, havde Opsigt over alle der i Egnen gangbare Gruber, og maa hver Uge befare og eftersee Skakter, Farter og Gruber. Han har under sig ved enhver Grube en Dicant og en Geschworne. I Gruberne arbeides altid ved Tølle-Lys, men naar en Fremmed kommer ned, pleie de oven til at antænde et eller flere bundt Halm og kaste ned igiennem Drive Skaktet, da Gruben for en kort Tid lysnes og sætter en Fremmed i største Beundring. Ligeledes fornøier man sig oventil ved det ofte igientagne stærke Echo, som en Bøffelhuud eller andet som nedkastes forarsager.

Foruden denne Grube, hvis Befaring jeg her har leveret, vare endnu tvende i Brug, som skönt ikke saa dybe, havde dog megen Overflødighed af Vand, som brød frem imellem Saltet og hindrede deres fulde Drift. En saae jeg staae aaben og fuld med Vand hvor fra gammel Tid Skakterne vare indstyrkede: denne var ingen Muelighed mere at istandssette, men gjorde Egnen for ubekjendte og umælende, der lettelig kunde indfalde, meget usikker.

For

Forraadshusene for Saltet stod paa Salthalden selv og følgerig meget tørre, de vare byggede af Tømmer og tækkede med Straae, at de ikke skulle blive alt for svære og synke sig ned i Saltet. De kaldes af de Tydske Salt-Scheider, og siges et saadant at rumme 20000. Stene. Hele Berket styres af en Salt-Ober-Einnehmer som boer paa Stedet og tillige med en Berg-Raad i Hermanstad høre under Hoff-Kammeret i Wien, saa at de aldeles intet have at gjøre med den Siebenbürgische Berg-Direction i Hermanstad, som have Maln-Gruberne og hvad derhen henhører at forvalte.

Dette var hvad mig er faldet i Dine og Tiden har vildet tillade, nu vil jeg tillægge hvad mere om disse Grubers naturlige Historie er sagt hos Hr. Fridvaldszky i hans ommelte Bog:

I.) Torda har 5. Gruber som ere i Gang, nemlig:

	Høiden	Diameter	Mandsk.
Øvre Gruben	56 Fav. 2 F.	45½ Favn	105
Medre Gruben	53 " "	36 = 4 F.	93
ColosserGruben*)	59 " "	40 " "	75
S. Theresia Grube	35 " "	26 " "	45
S. Antonii Gr. er ny			

Salt

*) Af denne Grube har her Fridvaldszky givet os en liden Nids, som mangler intet uden Tydelighed.

Saltet er næsten overalt reent, her og der ere smaa Klyfte med Jord opfyldte. Paa Maros Floden udfikbes aarlig herfra 400000. Steen til Ungern.

Bed en af disse Saltgruber fandt man 1756. paa Taget af et gammelt forladt Beschenhuus i en Gegebietke indskaaet Narstals let 1364.

Da man med Jordboeret engang søgte Salt og holt af en Hændelse et tændt Lys til det nye opdragne Boer, gnistrede det nu og da; men tilsidst paa eengang gav en stor Lue og skræffelig Knal, saa Arbejderne af Skræk kastede sig ned paa Jorden *).

2.) Vizakna Gruber anføres saaledes:

Den store	66 Favne høi	35 Favne Diamet.
Den liden	53	29
S Francisci	25	13

3.) Kolos har kun en Grube 46 Favne høi, 24 F. diam. Sælger til Gros-Waradein 50000. Centner.

Her fortælles en Historie eller Fabel om en Høne, som med alle sine Kyllinger er funden i forrige Tider forvandlet til Salt.

4.) Szek,

*) Hermed kan man sammenligne hvad som læses i det Hamborgsche Magazin 4 Th. pag. 296. seq. om de Polste Gruber.

- 4.) Szek, Gruberne her ligge aldeles stille, man seer endnu et Skift paa Toppen af Bierget.
- 5.) Deesakna har tvende gode og gangbare Gruber.
 Den Nordre Grube 22 Favnehøi 16 F. Diam.
 Den Søndre Grube 60 56
 En er indfalden som var 72 54
 leverer til Ungern aarlig 80000 Centner.
- 6.) Parasit er overalt riig paa Salt. Store Klipper som er det rene Salt hænger ud over de høie Bierge. Gruberne bestaae alle af firekantede Kamre, som ikke gøres høiere end at man magelig paa Ryggen kan udbære Saltet. Hele Sikler Land tager aarlig 50000 Centner. Oven paa disse Bierge laae en stor Søe, som een gang brød igiennem Digerne og styrtede sig ned i Kladen Kukölls, den var saa salt, at den dræbte næsten alle Fiske, især Karperne, og gjorde Maborne derved stor Skade.

Dphs:

The. Sells. Skr. 5. D. N

Oplysning til Kobber-Tavlen.

- a. Spijslen, eller det Huus hvorudi man ved Heste driver Spillet saaledes, at det ene Tong gaaer ned medens det andet gaaer op igiennem.
- b. Som er Drive = Skaktet, hvorigiennem alt Saltet befordres.
- c. Fare = Skaktet, paa hvis ene Bøg er flaget Farterne, som siden fra * af henge løse, den ene til den anden sammenbunden lige til **, hvor den sidste endnu ei rører Gulvet.
- d. Orsehuder, som ligge nederst i Drive = Skaktet og henge ud derover, at Vandet ei skal løbe ned paa Bøggen i Gruben selv, men maa have frit Fald.
- eeeeee. Grubens Udhuuling og den derved beskrevne Due.
- f. Gulvet i Gruben ophugget med Furer og afdeelt i høiere og lavere Bænke.
- ff. En saadan Bænk eller fast Bund i Gruben, hvorfra nogle Arbeidere løse en Bænk oven af.
- g. En Vand = Sump.
- h. Saltthalben, k. Salt = Scheider, eller et straa-dækket Huus, hvorudi Saltet forvares til Opslag og Udselgning.
- l. Instrumentet, hvormed de hugge og separere Salt-Bænkene fra Biergets Masse.

